

חכמה

מאין

בטאון החברה
היונגיאנית
הישראלית החדשה

סתו 2012 מס'

7

הספר האדום של

יונג

**"אינן לגנות את השגעון או לפחד מפניו
יש להעניק לו חיים"
ק.ג. יונג, הספר האדום**

מה עשוי הספר האדום ללמד את הפסיכיאטרים?

ד"ר יורם אינספקטור

קארל גוסטב יונג היה פסיכיאטר או כפי שהוא עצמו הגדיר את מקצועו בספרו האוטוביוגרפי "זכרונות חלומות מחשבות" - רופא נפש (בפרק מחשבות מאוחרות עמ' 321) כפסיכיאטר בעצמי ביקשתי למצא בספר האדום התייחסות כלשהיא לפסיכיאטריה ולשגעון. פתחתי את הספר האדום ללא כוונה להגיע לפרק מסויים, ומבוקשי ניתן לי באקראי) או שמא הייתה זו חווית סינכרוניזציה, בלשונו של יונג. (האם הספר האדום הוא גם מעין איי צינג? חשבתי לעצמי ספק ברצינות ספק בצחוק כשלפתע נתקלו עיני בכותרתו של הפרק הארבע עשר

בחלקו השני של הספר האדום- "שגעון נשגב". התחלתי לקרא: "אני עומד באולם שתקרתו גבוהה. אני רואה מלפני וילון ירוק המתוח בין שני עמודים. הוילון נפתח בקלות ואני מביט אל חדר קטן עמוק שקירותיו חשופים. בחדר חלון קטן שזכוכיתו כחלחלה. אני מניח את רגלי על המדרגה המוליכה אל החדר בינות לעמודים ונכנס פנימה. בקיר האחורי אני מבחין בשתי דלתות האחת מימין והשניה משמאל כאילו עלי לבחור בין ימין ושמאל. אני בוחר בימנית הדלת פתוחה ואני נכנס" ..

ימין ושמאל ומה שביניהם.

כך נפתח מסע של ארבעה לילות, במהלכם מטלטל יונג בין החדר הימני המסמל את קור הרוח האנליטי את האינטלקט והמדע לבין השמאלי המגלם את הגוף, הרגשות והדת. למעשה זהו תיאור אינטואיטיבי של תפקודי שתי ההמיספרות של המוח האנושי הימנית (השמאלית) במהופך (..ואולי אף של אימו ואביו, וארחיב על כך בהמשך; אך לפני שהוא מצליח לגלות את מה שמגשר בין הקטבים ומאחד את הניגודים הללו, הוא מוצא את עצמו מאושפז בכפייה במחלקה פסיכיאטרית. (זהו הנסיון הספרותי היחיד שאני מכיר של פסיכיאטר לתאר את חווית האשפוז הפסיכיאטרי בגוף ראשון מנקודת מבטו של המטופל.) התיאור האנושי המכאיב וההומריסטי הזה עדיין חשוב ורלוונטי לדעתי לפסיכיאטריה בעשור השני של המאה העשרים ואחת כמו גם רבים מהדברים שכתב יונג בראשית המאה שעברה כפסיכיאטר צעיר. לפני שאחזור לתאר בפניכם את הרפתקאת ארבעת הלילות ברצוני לאמר כמה מילים על קארל גוסטב יונג הפסיכיאטר.

ק.ג. יונג פסיכיאטר או אנטי פסיכאטר?

יונג התמחה בפסיכיאטריה בבית החולים הפסיכיאטרי הנודע ברגהולזלי בציריך אותו ניהל אז

יוג'ין בלויילר - הפסיכיאטר שטבע את המונח – סכיזופרניה (שסעת בעברית) המתאר את הסכיזם, השסע בין המחשבה הרגש וההתנהגות המאפיין את החולים בסכיזופרניה. באותה תקופה הפסיכיאטריה הייתה טעונה ב"מטריאליזם" כדבריו של יונג. הייתה יותר התענינות באיבר-במוח מאשר בתכנים שהוא מייצר (האם זה כל כך שונה ממה שקורה היום...?)

בהרצאה שכותרתה "תכני הפסיכוזות" אותה נשא יונג באולם העיריה בציריך ב 16 בינואר 1908 (לפני יותר ממאה שנים..) הוא אומר:

"בפסיכיאטריה המודרנית ההתייחסות לנפש היא רעה מאוד. למרות ההתקדמות העצומה בהבנת האנטומיה של המוח, איננו יודעים דבר אודות הנפש אפילו עוד פחות ממה שידענו לפני

כן. הפסיכיאטריה המודרנית מתנהגת כמו מי שמתיימר להבין את המשמעות והתכלית של בניין מסויים באמצעות ניתוח המינראלים של האבנים ממנו נבנה.. הפסיכיאטריה טוענת שאם משהוא לקה בשגעון הרי שבמקום כלשהוא במוח מספר תאים יצאו מגדרם ויצרו רעיונות בלתי הגיוניים וחסרי משמעות פסיכולוגית.

אבל כאשר אנו מצליחים להבין את המשמעות וההגיון של השגעון, החולה המטורף הופך לאנושי יותר. לפנינו עומד אדם הזהה לנו, המתמודד עם בעיות אנושיות לא עוד מכונה מוחית שהתקלקלה.

כשאנו חוזרים אל תוך הסודות האנושיים של המטופלים שלנו, השגעון חושף את הספור והמערכת עליו הוא מבוסס, ואנו מגלים שהשגעון היא תגובה בלתי שכיחה לבעיות רגשיות שאינן זרות לנו. **בשגעון איננו פוגשים בדברים חדשים או בלתי ידועים, אנו מתבוננים ביסודות קיומינו, במרקם של בעיות החיים בהן כולנו עסוקים.**"

אם זה היה תלוי בי הייתי מצטט את הדברים הללו בפתח כל ספר לימוד בפסיכיאטריה. לחילופין הייתי משתמש בדברים שכתב הפסיכיאטר היונגיאני (1914-1998) ג'ון וויר פרי בספרו

"הצד האחד של השגעון:"

"תמיד התייחסתי לבני אדם המצויים בסערה סכיזופרנית חריפה באמצעות ההנחה הכללית שכל מה שהם אומרים, כל מה שהם עסוקים בו, הוא משמעותי! משמעות זו חומקת מאיתנו בתחילה, אבל במוקדם או במאוחר נגלה שיש אמת רגשית המגיחה מבעד לתעתועי משחק הדימויים והסמלים שנראה שלא ניתן להבינם או לפרשם. למעשה הנסיון לעקוב אחרי קווי המחשבה של אדם הנתון במצב או במרחב נפשי זה דומה למה שחש מי שמנסה להבין את המשמעות המטאפורית של מילותיו של שיר מודרני שבקריאה ראשונה נחוזה כתעלומה מעורפלת. ככל שלא ננסה לתרגם את הדברים שאומר המטופל לשפה רציונאלית, ככל שנזרום עם זה, כך נוכל להתחבר למשמעות שתגיח בסופו של דבר מהם".

כמובן שקשה להאמין שדבריו של יונג או פרי יצוטטו בפתחו של ספר פסיכיאטריה. פרי כמו ר.ד. לאינג מסווגים כיום כנביאי התנועה האנטי פסיכיאטרית) מאמר מעניין שפורסם ב עומד על השונה והדומה בין יונג ללאינג (בירחון **Harvest 2003**).

פרי במרכז הטפולי שלו בקליפורניה ולאינג בלונדון, טפלו בחולים סכיזופרנים כרוניים ללא טפול תרופתי.

אני מודה שלא הייתי מעלה על דעתי או מעיז לא לשקול טפול בלתיים בחולה הסובל ממצב מאני-פסיכטי חריף או בתרופה נוגדת פסיכזה בטפול במי שהזיות קול פוקדות עליו לשלוח יד בנפשו. טפול תרופתי במקרים אלו עשוי להציל חיים. מאידך חשוב שקולם של יונג, פרי ולאינג

ימשיך להשמע בכדי שהמציאות הנפשית הפנימית הייחודית של האדם תכובד ובכדי שלא נתעלם ממה שהסמפטום הנפשי רוצה לאמר לנו וממה שהוא במקרים רבים מנסה לתקן ולאזן. אני זוכר היטב את מה שחברי שלמד שני מחזורים מתחתי בבית הספר לרפואה באוניברסיטת ת"א, ספר לי על אחד מהפרופסורים הידועים לפסיכיאטריה. הפרופסור המכובד אמר לאחד הסטודנטים לרפואה שניסה להציג בפניו את תכני הפסיכוזה של החולה שבדק:

"עזוב תכנים . איזו תרופה תתן לו" ?

אסור לעזוב את התכנים! אם נעזוב אותם ננטוש בלשוננו של מרטין בובר נמיר את יחסי **I - THOUGH** ל- **I - IT** . ה"אני-אתה" לטובת יחסי" אני-הלז" .

זה היה גם המסר של קארל גוסטב יונג כבר בראשית המאה הקודמת. למרבה הצער יונג, שהיה פסיכיאטר מן השורה (פרויד אגב היה נירולוג ולא התמחה בפסיכיאטריה, ועבד כפסיכיאטר עם יוג'ין בלוילר עדיין נתפס בעיני הממסד הפסיכיאטרי והפסיכואנליטי כרומנטיקן, מיסטיקן ואף כמי שעבר משבר פסיכוטי בעצמו.)

על רקע הדברים הללו חשוב לקרא את מה שאחד מבכירי הפסיכואנליטיקאים ד.ו.וויניקוט כתב ב **1964** על האוטוביוגרפיה של יונג "זכרונות, חלומות, מחשבות" הוא טוען ש: "יונג בתארו את עצמו, מתאר למעשה סכיזופרניה של ילדות, (אבחנתו של וויניקוט כמובן שגויה במקרה הזה). אך בעת ובעונה אחת החוסן של אישיותו עזר לו לרפא את עצמו. החלמתו גבתה ממנו מחיר, ואת חלק ממה ששלם על כך הוא חלק עמנו. עלינו אם כך לשמוע ולהקשיב לתובנה יוצאת הדופן שלו. תובנה למה? תובנה לרגשותיהם של אלו שנפשם חצויה. אם ברצוני לאמר שיונג היה משוגע ושהחלים משגעונו, הרי שכאילו ואמרתי על עצמי שאני שפוי ושבאמצעות הפסיכואנליזה שלי והאנליזה העצמית שלי הצלחתי להשיג מידה מסויימת של שגעון. בריחתו של פרויד לשפיות הוא דבר מה שאנו כפסיכואנליטיקאים צריכים להחלים ממנו, כפי שהיונגיאנים צריכים להחלים מ"עצמי" החצוי של יונג, ומהדרך בה התמודד עם החיץ הזה".

מעניין שוויניקוט בעצמו מנסה בדברים אלו לאחות את החיץ שבין שפיות ושגעון. אנני בטוח שאנו כ" יונגיאנים "צריכים" להחלים מ"העצמי" החצוי של יונג ומהדרך בה התמודד עם החיץ הזה, "ניתן ללמוד מהדרך בה התמודד עם החיץ הזה ולהתרם מהאנרגיה היצירתית שנבעה מהמתח שבין הקטבים שבנפשו.

וויניקוט היה לדעתי אחד הפסיכואנליטיקאים הבודדים שטרחו לאחר החרם ההיסטורי הלא מדובר של הקהילה הפסיכואנליטית הפרוידיאנית על יונג לקרא את האוטוביוגרפיה של יונג (עוד פסיכואנליטיקאי בריטי ידוע שהתעניין מעט ביונג היה ווילפרד בין. הוא בא להקשיב להרצאות של יונג בקליניקת טוויסטוק בלונדון ביחד עם המטופל שלו המחזאי והסופר סמואל בקט . (מה וועדת האתיקה הייתה אומרת על כך היום)

וויניקוט לא זכה כמובן לקרא את הספר האדום, אבל אני מעריך שהיה מגלה דבר אחד או שניים על ההתמודדות של יונג עם ה"עצמי החצוי" אם היה קורא את הפרקים בספר האדום עליהם רוצה אני לספר לכם, הפרקים בהם יונג מתמודד עם החיץ בין ימין ושמאל ומגלה את הקשר שביניהם. ובכן לאחר כל ההקדמות התיאורטיות בואו נשוב ליונג הנכנס לחדר הימני ונגלה את מה שהוא מוצא שם. וכך כותב יונג בספר האדום:

יונג בספריה.

"אני מוצא את עצמי בחדר הקריאה של ספריה גדולה. ברקע יושב איש קטן ורזה, חיוור. זהו הספרן. האווירה מטרידה. אווירה של גאווה ושחצנות אקדמית. מלבד הספרן איני מבחין באיש בספריה. אני פוסע לעברו. הוא מתבונן בי מעל ספרו ושואל "מה אתה רוצה?"

אני נבוך מעט, אני לא יודע בדיוק מה אני רוצה ותומאס א-קמפיס עולה בדעתי. אני - אני רוצה את הספר" החיקוי של ישו."

תומאס א-קמפיס היה תיאולוג נוצרי (1379-1471) שספרו ה"חיקוי של ישו" היה הספר בעל ההשפעה הרבה ביותר בספרות הנוצרית מלבד התנ"ך. הספר שנכתב בשפה ובסגנון פשוט מדגיש את העדפתם של החיים הרוחניים על פני הגשמיים. (מצאתי משפט קצר בספר שמתאים לרוח היוגיאנית: "טוב שיש לנו מדי פעם בעיות ושאלנו עומדים בפני מכשולים הם מחייבים את האדם להתכנס אל תוך עצמו...")

הספרן מתבונן ביונג בתדהמה מסויימת, כאילו לא חשב שיתעניין בספר שכזה. הוא נותן לו למלא טופס. גם יונג חושב שזה די מדהים לבקש את תומאס א-קמפיס: יונג -האם אתה מופתע שאני מבקש את היצירה הזו?

הספרן-לעתים נדירות משהוא מבקש את הספר הזה. לא צפיתי שתתעניין בו. יונג -אני מוכן להתוודות, שגם אני הייתי מופתע מההשראה הזו, אבל לאחרונה נתקלתי בקטע מתוך הספר הזה שהותיר בי רושם מיוחד, לא אוכל לאמר מדוע; אם אני זוכר נכון זה היה קשור לבעיית החיקוי של ישו.

הספרן -האם יש לך ענין תיאולוגי או פילוסופי בספר הזה? יונג -או אולי אתה מתכוון לשאול אם אני קורא את הספר הזה כתפילה? הספרן -כן..

יונג -כן! אם אני קורא את תומאס א-קמפיס אני עושה זאת למען תפילה או משהו בדומה לזה ולא בשל ענין אקדמאי.

הספרן -האם אתה דתי? תשובתו של יונג לספרן חשובה:

"-אין לי מושג. אתה יודע אני מאוד מעריך את המדע, אבל יש רגעים בחיים שהמדע מותיר אותנו ריקים וחולים. הספר של תומאס א-קמפיס מאוד משמעותי עבורי כי הוא נכתב מתוך הנשמה."

בהמשך ממשיכים הספרן ויונג להתווכח על הצורך בדת)הספרן מזלזל בה ויונג מדבר על חשיבות האמונה בעולם שמעריך יתר על המידה את המדע (על חשיבותו של ניטשה) הספרן מציג את כה אמר זרטוסטרא כאלטרנטיבה, יונג מפקפק בכך ואומר שניטשה אינו מדבר למי שמדמם מפצעיו לאחר שהתנגש בחוזקה עם החיים ונאחז ביום יום, ושיש אנשים שאינם זקוקים לתחושת עליונות בה מתמקד ניטשה אלא לנחיתות, ויתור, הכנעות (ועל משמעותו של ישו יונג אומר דברים על טבעה של האינדידואציה ועל הפרדוכסליות שבחיקוי של ישו- כיוון שישו חי את חייו ולא חיקה אף אחד צריך ללמוד כיצד חי את חייו ולא לחקותו: "אם אני מחקה את ישו, הרי שכמו ישו לא אחקה אף אחד, אלך בדרכי, לא אקרא לעצמי נוצרי ואחיה את חייו.")

יונג מתחיל להתעייף מהוויכוחים התיאורטים הללו ומעודף החשיבה, ומתאכזב מיכולתה לעזור:

"אין אפשר לאחד את הניגודים כשחשיבה מובילה לדברים שאי אפשר לחשוב עליהם."

זה הזמן לחזור לדברים הפשוטים. אם אני רוצה להגיע לנשגב, הדרך לא מובילה למעלה. הדרך מובילה אל המעמקים. כיוון שרק האחר מוביל אותי אל מעבר לעצמי. הקבלה של האחר מובילה לירידה אל ההופכי: מהרצינות אל המצחיק, מהסבל למענג, מהיפה למכוער ומהטהור למזהם“.

יונג במטבח.

זהו השלב בו הוא עוזב את החדר הימני יוצא לכניסה ופותח את הדלת לחדר השמאלי. הוא נכנס אל החדר השמאלי כשהוא אוחז בספר של תומאס א-קמפיס ומגלה שהוא נמצא בתוך מטבח גדול ובו ארובה, שני שולחנות ארוכים כדים, צלחות ומיכלים שונים. במטבח ליד התנור עומדת אשה גדולה, יש לה סינור משובץ, היא הטבחית. יונג אומר לה שלום היא נבוכה מעט. יונג שואל אם הוא יכול לשבת בבקשה, היא מנגבת את השולחן ומציעה לו מקום. הוא ממשיך לקרא בספר של תומאס א-קמפיס. הטבחית שואלת אותו האם הוא כומר יונג משיב שאינו כומר ושואל מדוע היא חושבת כך והטבחית משיבה: "כי אתה קורא ספר שחור קטן. אמי השאירה לי ספר כזה. קראו לו" החיקוי של ישו. "זה ספר מאוד יפה. אני מתפללת איתו כל ערב. אני לא מאמינה שמהוא כמוך היה קורא אותו אלא אם כן היה כומר. אמי עליה השלום, אלוהים יברכה, החזיקה את הספר בידה לפני שמתה ונתנה לי אותו."

יונג קורא פסוק מהספר על אלו שכוונותיהם מבוססות על רחמי האל ולא על חוכמתם. הוא חושב שזוהי השיטה האינטואיטיבית שא-קמפיס המליץ עליה הוא אומר לטבחית: "אמך הייתה חכמה וטובה כשנתנה לך את הספר הזה" הטבחית: "כן, הוא נחם אותי בשעות קשות ותמיד נתן לי עצה טובה." יונג שוקע שוב במחשבות ובהרהורים על הגישה האינטואיטיבית על כך שאפשר" ללכת בעקבות האף "אך גם על אי השקט שהוא חש כשהוא מנסה לחקות את הדרך היפה בה ישו עושה זאת, ואז מתרחש דבר מה בלתי צפוי: יונג שומע רעש גדול כאילו להקת צפורים ממלאה את החדר במשק כנפיהן. החדר נמלא בצלליות בני אדם, הרצות אנה ואנה. הוא שומע את קולותיהם, הקולות אומרים-הבה נתפלל במקדש.

איש מזוקן ששערו פרוע ועיניו הכהות יוקדות אומר ליונג:

"אנו נודדים לירושלים, להתפלל במקום הקדוש ביותר"

יונג מבקש ממנו-

"קחו אותי אתכם"

האיש מסרב ואומר" איננו יכולים לעשות זאת כי לך יש גוף ואנחנו מתים."

"מי אתה ?" שואל אותו יונג והאיש משיב-

"אני יחזקאל ואני אנאבפטיסט."

אעצור כאן לאמר מספר מילים על הבנתו הפסיכיאטרית של יונג את חזיונותיו של הנביא

יחזקאל ועל הקשר בין יונג לתנועה האנאבפטיסטית בנצרות.

נכך כותב יונג על הנביא יחזקאל בספרו, - תשובה לאיוב:

"במחצית הראשונה של המאה ה 6 מופיע הנביא יחזקאל, הנביא בעל הקווים ה" פתולוגיים"

כביכול, מונח שמציינים בו ציון לא מקצועי את חזיונותיו. כפסיכיאטר עלי לציין במפורש שאין

מקום להעריך את החזיון-על תופעות הלוואי שלו-הערכה לא בקורתית כחולני. החזיון, כמו

החלום, הוא תופעה נדירה למדי אך טבעית לחלוטין, ויש להגדירו כ" פתולוגי "רק כאשר הוכח

טבעו החולני. מבחינה קלינית חזיונות יחזקאל הם ארכיטיפים מטבעם ואינם לוקים בעיוות חולני בשום דרך. אין שום עילה לראות בהם תופעות פתולוגיות). טעות היא להניח שחזיון הוא אכן לאנשים נורמאליים יש חזיונות לא לעתים קרובות, אך גם לא נדירות **eo ipso**. חולני במיוחד. (הם יוצרים סימפטום משום שבאותה תקופה היה קיים לא מודע מופרד פחות או יותר מסודרות היטב (**Quaternitaten**) מן המודע. המחזה הראשון מורכב משתי מערכות ריבועיות

יחדיו, כלומר דימויים של כוליות כדוגמת התופעות הספונטניות שאנו צופים בהם גם כיום. **quinta essentia** שלהם מתוארת על ידי " דמות כמראה אדם." (יחזקאל א כו) יחזקאל צפה

כאן בתוכן העמוק ביותר של הלא מודע, דהיינו ברעיון של האדם הנעלה, שהאלוהים היה נחות ממנו מבחינה מוסרית ושהוא רצה להתגלם בו מאוחר יותר... יחזקאל תפס בסמבוליקה שלו את ההתקרבות של האלוהים אל בני האדם. (ק.ג. יונג" תשובה לאיוב, " הוצאת רסלינג 2005

עמ 90-91)

בספר האדום יחזקאל הוא גם אנאבפטיסט. אנבפטיזם הייתה תנועה קיצונית של הרפורמאציה הנוצרית הפרוטסטנטית במאה ה 16 שבקשה לשחזר את הרוח המקורית של ראשית ימי הכנסייה. התנועה הוקמה בציריך ב 1520 הם התנגדו להטבלת ילדים ועודדו הטבלת מבוגרים.

ההטבלה הראשונה של אדם מבוגר התרחשה בזולקון ליד קוסנאחט, בה התגורר יונג. האנבפטיסטים הדגישו את המיידיות של הקשר האנושי עם האל והיו ביקורתיים כלפי מוסדות הדת. התנועה האנאבפטיסטית דוכאה באכזריות ובאלימות ואלפים מחסידיה מתו.

יונג ממשיך לשוחח עם יחזקאל ומנסה להבין מדוע על המתים לנדוד? יחזקאל משיב לו: "איננו יכולים לעצור, עלינו לעלות לרגל למקומות הקדושים."

יונג שואל: " מה דוחף אתכם?"

יחזקאל משיב: "אנני יודע, אבל נדמה שעדיין לא מצאנו שלוה לנפשינו למרות שמתנו באמונה

שלמה...תמיד נדמה לי שלא הגענו לסיום הנכון של החיים, זה די מדהים, מדוע נדמה לי ששכחנו דבר מה מאוד חשוב שהיה עלינו לחיותו."

יחזקאל מתקרב אל יונג ב"חמדנות וערמומיות עיניו זורחות כמו מתוך איזה חום פנימי," יונג נרתע ואומר: " עזוב אותי שד, לא חיית את החיה שבתוכך!"

ב 1918 יונג טען שהנצרות דכאה את המרכיב החייתי שנפש-בכרך העשירי של כל כתביו במאמר על הלא מודע פראגראף . 31 ב 1939 הוא טען שחטאו היחידי של ישו היה שהוא לא חי

את הצד החייתי שלו).

הטבחית נבעתת ממה שעובר על יונג, היא כמובן אינה רואה את החזיון שהוא רואה ואינה שומעת את שיחתו עם הנביא יחזקאל, רק מבחינה שדבר מה דרמטי עובר עליו ושואלת אותו: "האם אתה במצב רע?"

יונג מביט בה בתדהמה ושואל את עצמו היכן הוא נמצא.

"אנשים מוזרים מתפרצים לחדר, ביניהם גם הספרן. גם הוא נדהם בהתחלה אבל אחר כך פורץ בצחוק ואומר הייתי צריך לדעת..מהר קרא למשטרה."

המשטרה מגיעה ויונג מובל לבית המשוגעים כשהוא עדיין אוחז בידו בחוזקה את הספר של

יונג במחלקה הפסיכיאטרית.

יונג מגיע לשער בית החולים מלווה בשוטרים. בפתח עומדים "שוער נחמד ושני רופאים. אחד מהם הוא פרופסור קטן ושמן".

הפרופסור: "איזה ספר אתה מחזיק בידך?"

יונג: "החיקוי של ישו, ספרו של תומאס א-קמפיס"

הפרופסור: "כלומר סוג של שגעון דתי." ברור לחלוטין פרנויה דתית (מזכיר מעט את הפרופסור הישראלי לפסיכיאטריה שספרתי לכם עליו קדום – "עזוב תכנים)..."

אתה רואה יקירי. החיקוי של ישו מוליך לבית המשוגעים. אין ספק שהאיש הזה שנון אך ככל הנראה זוהי תוצאה של ריגוש מאני. האם אתה שומע קולות?"

יונג: "בהחלט! הקולות של האנאבפטיסטים שפרצו לתוך המטבח"

הפרופסור: "הנה! קבלנו את זה! האם הקולות עוקבים אחריך?"

יונג: "הו לא, חס וחלילה, אני עוקב אחריהם!"

הפרופסור: "אהה! עוד מקרה של הזיות קול. זה חייב להיות מתועד בתיק הרפואי שלו. דוקטור, רשום זאת בבקשה בתיק שלו)" (שום דבר לא השתנה מאז, מלבד השמוש במחשב)

הרופא הזוטר: "הוא לחלוטין לא נורמאלי"

יונג: "זו השיטה האינטואיטיבית..."

הפרופסור: "מצויין, החולה משתמש בניאולוגיזמים (מילים שאינן קיימות שהחולה הסכיזופרני ממציא). כך שיש לנו אני חושב אבחנה ברורה. בכל מקרה אני מאחל לך החלמה מהירה וטובה ודאג להשאר בשקט."

יונג: "אבל פרופסור, אני לא חולה, אני מרגיש בסדר גמור"

הפרופסור: "ראה יקירי, אין לך עדיין כל תובנה לגבי מחלתך. הפרוגנוזה היא באופן טבעי גרועה לכל היותר מדובר על החלמה מוגבלת" (הפרופסור הזה לא הפנים את המלצתו של היפוקראטס, גדול הרופאים היווניים שאמר -אנו מרפאים לעיתים נדירות, מעניקים תראפיה ומקלים על הסבל לעיתים תכופות, אך מחובתינו לנחם תמיד! י.א.)

השומר: "האם הוא יכול לשמור על הספר?"

הפרופסור: "אני משער שכן, נראה לי שזה ספר תפילה בלתי מזיק."

וכך מתאר יונג את השעות הראשונות במחלקה הפסיכיאטרית:

"לוקחים את בגדי ומחליפים אותם, אחר כך האמבטיה, ועכשיו לוקחים אותי למחלקה. אני נכנס לחדר חולים גדול, בו אומרים לי להכנס למיטה. האיש משמאלי שוכב ללא ניע ומבטו מזוגג ומקובע, בעוד זה שמימיני נראה כאילו מוחו התכווץ. אני נהנה משקט מושלם"

יונג שוקע בהרהורים על מהות השגעון:

"בעיית השגעון היא מאוד עמוקה. השגעון הנשגב-הביטוי הנעלה ביותר של אי הראציונאליות של החיים-זורם דרכינו בכל רגע. זהו שגעון שאינו יכול לעבור אינטגרציה לחברה בת זמננו, כיצד זה יתכן? אבל מה היה קורה אם היה זה הפוך והחברה הייתה צריכה לעבור אינטגרציה אל השגעון? יונג מתחיל להתייאש": מחשיך ולא נראה שיש סוף לכל זה."

הרגש כפונקציה הנחותה של יונג, ומהי גדילה, צמיחה?

חשוב לקרא את הערת השוליים של סונו שדמאסני מתרגם ועורך הספר האדום לצטוט הזה מובאת בה הטייטה שצרף יונג לדברים הללו, הוא כותב:

”כיוון שאני טיפוס חושב, הרגש שלי הוא הנחות, העתיק והכי פחות מפותח. חנכו אותי להתמודד עם הבלתי נתפס באמצעות חשיבה, ומה שלא היה מושג באמצעות המחשבה, היה צריך לעזוב אותו או לדחוף אותו הצידה באופן מאולץ. העמסתי על צד אחד והצד האחר שקע למטה למעמקים. העמסת יתר אינה צמיחה. זו אינה הגדילה לה אנו זקוקים”.

בשלב זה של המסע הלילי שלו יונג שוקע בהרהורים על טבעה של הגדילה הנכונה ומשתמש בתהליך הצמיחה בטבע כמטאפורה:

”הצמח הגדל מסתעף לימין, אבל אז יגיע לנקודה בה יעצור. כח הצמיחה לא ימשיך מעבר לנקודה זו, אלא ישוב אל הגזע, אל אם הבלבול, יפלט את דרכו המהוססת והלא בטוחה בחשיכה אל הגזע עד שימצא את המקום הנכון משמאל בו עליו לצמוח שוב. כיוון הגדילה החדש מנוגד לחלוטין לקודם, ובכל זאת הצמח גדל באופן רגיל ומאוזן מבלי להכביד על צד אחד”.

יונג משתמש במטאפורה הזו לתאר את תהליך ההתפתחות האישית שלו:
”מימיני החשיבה שלי משמאלי הרגש שלי.

(On my right is my thinking, on the left is my feeling)

”אני נכנס למרחב הרגשי שלא היה ידוע לי, קודם לכן ומבחין לתדהמתי בהבדל בין שני החדרים שלי. איני יכול שלא לצחוק-רבים צוחקים מבמקום לבכות.

עברתי מרגלי הימנית אל השמאלית ומייד הוכיתי בכאב פנימי”.

זהו המקום אולי לאמר דבר מה על ההימספרות השונות של המוח- השמאלית והימנית. **בהמיספרה השמאלית** נמצאים מרכזי ברוקה וורניקה, המרכזים האחראים על המוטוריקה של

הדיבור והבנת השפה, זו ההמיספרה בה מתרחשת החשיבה האנליטית, ההגיונית, ותהליכים מחשבתיים הקשורים למתמטיקה ולמדע. **בהמיספרה הימנית** לעומת זאת אחראית על האינטואיציה, היצירתיות, החשיבה ההוליסטית, האומנות והמוסיקה. ההמיספרה הימנית אחראית על וויסות העוצמות הרגשיות. כל התקשורת בין האם וילדה בשנת החיים הראשונה היא כמעט כולה בין ההמיספרה הימנית של האם להמיספרה הימנית של התינוק. (פרופיסור אלן שור, החוקר בספריו את נושא הוויסות הרגשי, מייחס לכן לקשר בין ההמיספרה הימנית של המטפל לבין ההמיספרה הימנית של המטופל חשיבות מכרעת: ההמיספרה הימנית קשורה לאיך אנו אומרים את הדברים ההמיספרה השמאלית למה שאנו אומרים – למוסיקה של הדברים הנאמרים יש לא פחות השפעה אם לא יותר על טיב הקשר הטיפולי

[\[Home Page\]](#) [\[About us\]](#)

[\[Members\]](#)